

IZHAJA VSAK DAN

Šedil ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične šteje se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 nč. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. OENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 3-20, za pol leta Kron 2-80.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Neprankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šteje 20.

Poštno-hranilnični račun šteje 841-652. TELFON št. 11-57

DRŽAVNI ZBOR

Justični minister dr. Hochenburger opljuvan in izgnan iz zbornice.

(Izvirno telefonično poročilo.)

DUNAJ 25. V današnji zbornični seji so se dogodili prizori, kakršnih že ni tako kmalu videla avstrijska zbornica. Češki poslanci so z vso vehemenco napadli justičnega ministra Hochenburgerja, ga izgnali iz zbornice, ga opljuvali in obkladali z najgorčnejšimi medklici, med katerimi nekateri prejasno označujejo njegovo delovanje, kakor n. pr.: „oskrunjevalec justice!“ Ogorčenje je bilo posebno viharno med češkimi poslanci, katerim pa se je priključila tudi velika večina drugih slovanskih poslancev, ki so tudi odobraval njihovo ravnanje.

Tako cinično, tako nemško-radikalno še ni nastopil noben avstrijski minister justice, kakor je to storil justični minister dr. Hochenburger, na tak ekstremnem nemško-nacionalnem način se še ni upal govoriti noben tajni svetnik cesarjev, ki je ob enem tudi njegov visoki uradnik.

Justični minister dr. Hochenburger je vzpostavil danes princip, s katerim se je postavil na skrajno stališče radikalstva, govoril je o „Deutschböhmern“, deželi, kakoršne avstrijska ustava ne pozna, rabil je izraz, ki ga pač more rabiti kak nemško-nacionalni poslanec, ne pa justični minister.

Ta izjava justičnega ministra je napravila na zbornico tak vtis, da se je na prvi hip videlo, kakor da bi bila s tem zapečaten usoda ali vlade, ali pa parlamenta.

Ko se je prekinila seja, se je v kuloarjih govorilo o najdivjejših kombinacijah. Govorilo se je, da je justični minister dr. Hochenburger že podal demisijo, drugi pa so trdili z vso gotovostjo, da bo zbornica odgojena. Treznejši parlamentarci pa so takoj bili mnenja, da ne gre zaradi enega dr. Hochenburgerja upropaščevati parlamenta, in so takoj začeli pogajanja z ministrskim predsednikom.

Prišlo je res do kompromisa in ministrski predsednik grof Stürgkh je prisilil justičnega ministra dr. Hochenburgerja, da se je opravičil, da s svojim „Deutschböhmern“ ni mislil nič zlega.

Spor je torej navidezno poravnal, a vendar se splošno smatra, da je stališče justičnega ministra dr. Hochenburgerja podkopano, in da pomeni današnji dan siguren konec njegovega ministrovanja, da je njegova demisija edino le še vprašanje časa in da mora vlada po vsem tem priti do spoznanja, da je njegov odstop absolutno potreben, če hoče, da nastanejo v parlamentu res zdrave razmere.

Današnji nastop justičnega ministra dr. Hochenburgerja je dokazal, kako upravičeno je stališče Slovanov, ki ga zavzemajo napram njemu, ki zakone nadomešča z običaji, da obvaruje takozvani nemški „Besitzstand“, ki je uvedel v justično upravo celo korupcijo najgrše vrste.

Posl. dr. Stranisky je v današnji seji namreč odkril senzacionalno afero, kako je bil imenovan nemško-nacionalni poslanec Markhl za višjega deželosodnega svetnika, dasiravno že celih pet let ne opravlja službe in je preteklo še le pet let, kar je bil imenovan za deželosodnega svetnika in je tudi že tedaj preskočil 30 izvrstno kvalificiranih prednikov. In to vse se je zgodilo kratkoma kot darilo temu nemško-nacionalnemu poslancu za usluge, ki jih je tekom svojega poslančevanja storil vladi.

Pod vtisom teh sejh dogodkov je stopilo v zbornico popolnoma v ozadje dejstvo, da je vlada, predlagajoč zbornici danes svojo novo uradniško predlogo napravila junktim med to predlogo in davčnimi predlogami. Nova uradniška predloga ni bila danes zaradi tehničnih zaprek, kakor smo že napovedali včeraj, razdeljena v zbornici.

Jutri najbrž ne bo plenarne zbornične seje, ker se vrši skoraj gotovo tekom jutrnjega dneva sodni lokalni ogled v zbornici v zadevi Njeguševega procesa.

V sledečem poročilo o današnji seji. V današnji seji državne zbornice je minister notranjih zadev baron Heintold predložil vladne uradniške predloge. V daljšem govoru je povdarjal minister, da poleg teh predlog, ki zadevajo državno uradništvo in služabništvo, predloži vlada že v najbližjih dneh analogne določbe o službenem razmerju sodnih uradnikov in državnega učiteljskega osebja na srednjih in drugih šolah.

Minister je povdarjal, da je vlada vključno raznim tehničnim težkočam skušala čimprej poskrbeti za parlamentarno rešitev teh stvari.

Obenem pa vlada umika svoje prejšnje predloge glede na delno zvišanje aktivitetnih določil.

Minister je iztical koristi časovnega napredovanja, omejenega po činovnih razredih, zlasti pa to, da programatično določena pravica časovnega napredovanja zagotavlja uradništvu onih kategorij, katerim se prizna to napredovanje, ob vsaj zadovoljivi kvalifikaciji in opravljenih predpisanih izpitih, pravico do življanja prejemkov prihodnjega višjega činovnega razreda, kakor hitro jim poteče v predlogi natančneje določeni napredovalni rok, ne da bi se s tem izpremenilo njihovo po činovnem razredu določeno službeno mesto.

Za to časovno napredovanje, ki torej ni istovetno s takozvanim časovnim avanzmajem, je določenih pet skupin, po stopnji zahtevane predizobrazbe, v katerih se napreduje in sicer v prvi skupini do prejemkov VII. in v zadnji skupini do prejemkov IX. činovnega razreda v smislu dotične lestvice službenih let.

S to akcijo pa zvezuje vlada tudi kolikor mogoče jasne določbe o pravicah in dolžnostih državnega uradništva, pri čemur pa se je treba držati v teoriji in praksi ustaljenega pojma uradniškega prava in vedno imeti pred očmi, da se državno službeno razmerje kot razmerje javnopravnega značaja načelno razlikuje od pravnega razmerja, nastalega potom privatnopravnega dogovora in da prvega ni mogoče urediti po pravnih nazorih, ki veljajo za drugo.

Minister je povdarjal, da vlada pri ugotovitvi pravic drž. uradnikov ni bila malenkostna in ozkosrčna, temveč da je skušala kolikor le mogoče ugoditi upravičenim željam.

V nadaljnjem je izvajal minister, da nove predloge značijo za državne finance veliko obremenitev, ki se ne more pokriti z rednimi državnimi dohodki. Vlada torej pričakuje, da ji zbornica odpre v to potrebne nove vire dohodkov, ker sicer bi bila izvedba uradniške predloge nemogoča. Predloga — izvzeti so železničarji, za katere je poskrbljeno v okvirju železniških potrebščin — bo zahtevala že v prvem letu 25 milijonov K.

Končno izraža minister upanje, da bo uradništvo tudi nadalje visoko cenilo svoje dobre tradicije, in prehaja molče preko „obžalovanja vrednih pojavov“ v zadnjih časih. Priporoča zbornici, da sprejme predlogo, prepričan, da se taki dogodki ne dogode več, in zatrjuje, da bo vlada vedno storila svojo dolžnost in po svojih najboljših močeh pospeševala namene, ki so zvezani s predloženo uradniško predlogo.

Ko je zbornica nato več manjših predlog izročila odsekom, se je nadaljevala razprava o nujnem predlogu poslanca Körnerja v zadevi zapostavljanja čeških sodnikov.

K besedi se oglasi justični minister dr. Hochenburger, ki pravi, da se klic po rešitvi nacionalnih pravic posebno živahno oglašja iz nemškega Češkega.

Posl. Körner: „Nemškega Češkega ni!“ Živahni ugovori pri Nemcih, protiklici pri Čehih. Češki radikalci skušajo prodreti proti mestu justičnega ministra, ki stoji na skrajni levici nemških sedežev. Poslanci dr. Gross, Albrecht, Wedra in Brunner so se postavili kot straža pred ministrskim klop, da Čehi niso mogli naprej. Hrup je tolik, da minister ne more nadaljevati.

Podpredsednik Conci zvonil na vso moč! Klici: Abzug Hochenburger! Heil! — Ploskanje na levici in klici: Govorite dalje!

Justični minister govori nekaj časa samo za stenografe. V zbornici se ne čuje nobena beseda. Čehi hrupno kličejo: „Konci!“ Posl. Fresl začne priskati na sireno, Nemci mu ironično ploskajo. Pred ministrskimi sedeži so se dejansko spopadli Čehi in Nemci. Videti je dvignjene pesti. Cela vrsta poslancev se zastoni trudi napraviti mir.

Končno prekine predsednik Conci sejo ob 2.15 popoldne.

Ministrski predsednik grof Stürgkh in naučni minister Hussarek zapustita dvorano. Justični minister je izpregovoril grede s svojega prostora par besedi napram Čehom, ki so se obrnili s skrčenimi pestmi proti ministrski klop. Čehi kličejo: Abzug! Justični minister je še nekaj časa postal in potem

odšel ob viharnem ploskanju čeških in jugoslovanskih poslancev.

Hrup je trajal še dalje. V zbornici so poslanci vsi razburjeni razpravljali o dogodku. Seja se je zopet nadaljevala šele po dveh urah premora, ob četrta na štiri popoldne.

Ko podpredsednik Conci zopet odpravi sejo, vlada v zbornici popoln mir. Justični minister nadaljuje svoj govor in izjavi, da ni rabil besede „Deutschböhmern“ (nemško Češko) v državnopravnem smislu, temveč da je hotel stem označiti le oni del Češke, kjer pretežno bivajo Nemci. Nato je nadaljeval svoj govor, le tuptam so ga prekinjali medklici.

Justični minister je poudarjal, da je med 1227 sodnikov na Češkem samo 297 Nemcev, medtem ko bi jih baje moralo biti po prebivalstvu okrog 452, po nujni potrebi v nemških jezikovnih okrožjih pa vsaj 408. Rekel je, da vzbuja nameščanje čeških sodnikov v nemških krajih nezaupnost, ker se smatra za to politične odredbe.

Veliko težav dela pri nameščanju sodnikov na Češkem tudi pomanjkanje potrebne jezikovne znanja. Javna tajnost je, da večina nemških sodnikov in sodniških kandidatov sploh ali pa vsaj dovolj ne zna češki, ravno tako pa je tudi že prav tako javna, morda le čudna tajnost, da tudi precej čeških sodnikov in sodniških kandidatov ne zna dovolj nemški. Zato se ni mogoče pri imenovanju sodnikov ozirati na veliko število nemških in čeških sodnikov in kandidatov.

Vlada je skušala takim sodnim uradnikom udovoljiti z imenovanjem za sodnike ekstrastudij, kar se pa sedaj ne more več zgoditi, ker to že itak dela prevelike težave sodni upravi. Za vlado, ki si je zapisala na svojo zastavo popolno nepristranost, je bila prva skrb, da pritegne kolikor mogoče nemškega naraščaja, da kolikor mogoče omeji premeščanja čeških sodnikov v nemške kraje in da pospešuje obojestransko dvojezičnost.

Minister prosi zbornico, naj zavrne nujni predlog posl. Körnerja. Nemci so seveda sprejeli njegov govor z odobravanjem. Nato se je razprava o predlogu prekinila.

K poročilu še dodajamo, da je bil posl. Spaček tisti, ki je opljuval ministra dr. Hochenburgerja, predno je ta odšel po onih burnih prizorih iz zbornice.

Na koncu se je posl. dr. Stranisky vložil interpelacijo zaradi imenovanja posl. Markhla za višjega sodnega svetnika.

Za državne nameščence.

(Izvirno.)

DUNAJ 29. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da znaša skupno svota, ki jo je namenila vlada za zboljšanje gnotnega položaja državnih nameščencev z všteti železničarji vred, okrog 50 milijonov kron.

Uradniška predloga.

DUNAJ 29. Danes predložena vladna uradniška predloga se v splošnem naslanja na službeno pragmatiko, ki je bila predložena parlamentu že l. 1907, ozira pa se v nekaterih važnih točkah na zahteve, ki so bile izražene v parlamentu. Taka novost je napredovanje uradnikov, ne da bi bilo stem prizadeto njihovo mesto, ki jim gre po činovnorazrednem načrtu.

Predloga razlikuje po predizobrazbi, ki je predpisana za dotične službene panoge, pet uradniških skupin.

Uradnik s popolno srednješolsko in visokošolsko izobrazbo doseže po največ 22 vračunljivih službenih letih prejemke VII. činovnega razreda, z absolvirano srednjo šolo in visokošolskimi tečaji in enim državnim izpitom na visoki šoli po največ 19 službenih letih, z absolvirano srednjo šolo po 22 službenih letih, s 4 razredi srednje šole in posebnim strokovnim izpitom prejemke VIII. činovnega razreda in končno z izobrazbo, ki presega ljudskošolsko, z 19 leti prejemki IX. činovnega razreda.

Napredovalni roki se skrajšajo in približno odgovarjajo meseca aprila t. l. uvednim napredovalnim razmeram železniških uradnikov.

Službena doba uradnikov in praktikanov pred uveljavljenjem službene pragmatike se bo primerno upoštevala pri ugotovitvi napredovalnih rokov, kakor se bo tudi uradnikom-certifikatistom deloma vpoštela prostovoljna vojaška službena doba.

Določbe v zadevi uradniških pravic in dolžnosti so skoraj istovetne o prejšnjim načrtom.

Določbe glede sodelovanja pri društvi so posnete po tozadevnih določbah bavarske službene pragmatike.

Zboljšanje prejemkov služabnikov, pod-

uradnikov, varnostne in finančne straže, orožništva, pogodbenih uslužbencev in državnih delavcev se izvrši administrativnim potom.

Češko-nemška sprava.

(Izvirno.)

DUNAJ 29. Češko-nemška pravna konferenca, ki bi se bila morala vršiti danes, se je pod utiskom dogodkov v današnji zbornični seji preložila na prihodnji teden.

Protijezikovnim nezmožnostim sodnih tolmačev.

(Izvirno.)

DUNAJ 29. Čudni način, kako je tekom današnje porotne razprave proti Njegušu zapriseženi sodni tolmač dr. Kraus lomil srbohrvaščino, je vzbudil v jugoslovanskih poslanskih krogih veliko ogorčenje. Zlasti se je povdarjalo, kako more biti človek, ki nima pojma o jeziku, tolmač v slučaju, v katerem gre za življenje in smrt.

Jugoslovanski poslanci, katerim se najbrž priključijo tudi socijalni demokrati, bodo zahtevali, če bo treba tudi potom parlamentarne akcije, eventualno interpelacije, da se odstrani dr. Kraus kot sodni tolmač srbsko-hrvatskega jezika.

Ogrsko-hrvatski državni zbor.

BUDIMPESTA 29. Zbornica je nadaljevala glavno debato o brambnem zakonu. Posl. Ivan Benedek (Justova stranka) je izjavil, da odklanja predlogo, ker noče glasovati za armado, ki je Ogrski tuja. Poslanec Benedek je predlagal resolucijo, v kateri se zahteva odpravo ženitbenih kavcij za častnike, prepoved dvoboja in možnost, da zamorejo polagati častniški izpit podčastniki. Prihodnja seja jutri.

Novi kardinali.

RIM 29. (Ag. Stefani) Danes ob 3:30 popoldne je papež v konzistorijski dvorani novoimenovanim kardinalom izročil kardinalski baret.

Tržaški aviatik ponesrečil.

DUNAJSKO NOVO MESTO 29. Danes je tu ponesrečil tržaški aviatik Mosca, ki se je izučil v Pordenonu v Italiji in se je učil sedaj letanja tukaj. Zlomil si je pri padcu tilnik.

Anglija privolila v maroško pogodbo.

BEROLIN 29. Angleška vlada je v notih državnega tajnika Greya z dne 27. t. m. na nemškega poslanika privolila v maroško pogodbo.

Italijansko-turška vojna

Vprašanje blokade Dardanel.

CARIGRAD 29. Korak Rusije ob vprašanju eventualne blokade Dardanel in priključenja vabil k temu koraku ne namerava ovirati vojskujočih strank in zato tudi Turčija nadaljuje, da bi ukrenila vse, kar se jej vidi potrebno za obrambo morske ožine. Zato nadaljuje tudi s polaganjem min. Velešile zahtevajo le, da morejo trgovske ladije nevtralnih držav tudi nadalje neovirano vzdrževati promet. Iz tega razloga bo Turčija skrbela za to, da bodo turški piloti vodili trgovske ladije skozi mine.

PETROGRAD 26. Iz ministrstva za vnanje stvari se naznanja, da Rusija ni izdala nikake note ob vprašanju blokade Dardanel. Vešili so se le pogovori, iz katerih je Rusija dobila nado, da bo Italija spoštovala svobodo prehoda skozi Dardanele.

Da-li se pa Italija vzdrži vojnih činov v onih vodah, je seveda drugo vprašanje. Glede blokade Dardanel so vse velesile edine z Rusijo.

Italijanske vojne ladije pred Bajrutam.

BEROLIN 29. Iz Bajruta javljajo: V zadnjem času so se zopet pojavile sovražne vojne ladije v bližini obrežja. Potrjuje se, da je v predminuli noči vozila neka italijanska ladija noter v luko, ter izmenjavala znamenja s francoskim parnikom „Gambetta“, ki leži v pristanišču. Neko poročilo pravi, da je v prihodnjih dneh pričakovati blokade Bajruta.

Rusija pritiska na Turčijo, naj sklene mir?

CARIGRAD 28. Ruski poslanik Čarikov je imenom svoje vlade nujno svetoval porti, naj čimprej stopi z Italijo v pogajanja radi sklenitve miru, da se prepreči morebitne nedogledne posledice italijansko-turškega konflikta.

Italijani streljajo ujetе turške častnike.

CARIGRAD 29. Kakor se čuje, je preki sod v Tripolisu dva ujeta turška častnika radi nekega nemišljenega poskusa, da bi

ljudstvo nahujkala proti Italiji, obsodila na smrt. — Častnika sta bila takoj ustreljena.

Gibanje v Albaniji.

DUNAJ 29. „Vaterland“ poroča iz Cetinja, da je Hasan bej, albanski poslanec mesta Prištine v parlamentu, predložil turški vladi memorial, v katerem zahteva hitro izvedenje po Albancih zahtevanih reform. — Sicer da se dvigne celo albansko prebivalstvo in stori enkrat za vselej konec turškemu gospodstvu na balkanskem polotoku. Bitoljski vali se je podal v Dibro, da bi se tam pogajal z albanskimi Malisori, ter jih pregovoril, da položijo orožje in sprejmejo mladoturške predloge. Iz Prizrena je odšel v Djakovo transport orožja in živil, ki je bil napaden od Albancev. Albanci so pobili transport spremljajoče vojske ter se polastili orožja in živil.

Premestitev vilajetskega sedeža iz Tripolisa.

CARIGRAD 28. Ker je po mnenju porte razun nekaterih točk ob tripoliški obali, ki so jih zasedli Italijani, ves tripoliški vilajet pod dejansko upravo Turčije, je porta sklenila, dokler Italijani — kakor pravi porta — ne ostavijo mesta Tripolisa, preložiti sedež vilajeta v Sian ali kak drugi kraj ter povabiti vlasti, da premestijo začasno tudi sedež konzulatov.

Boji med Italijani v Beduini.

RIM 29. „Ag. Stefani“ javlja iz Tripolisa: Predvčerajšnjim je moral rekognoscijski oddelek konjištva prestopiti ostri boj s puškami od strani neke velike čete Beduinov. Pri tem je na naši strani bil usmrčen en mož. Odposlana je bila konjiška kolona, ki je prišla neopazeno v bližino sovražnika, ter ga je napadla. Prišlo je do močnega, precej dolgo trajajočega boja, ki je končal s porazom Beduinov. Skoro vsi Beduini so ostali mrtvi na bojišču. Naše izgube še niso natančno znane. Iste utegnemo znašati deset mrtvih in trideset ranjenih.

CARIGRAD 29. Vojno ministerstvo objavlja sledečo brzojavko poveljnika v Tripolisu od 27. t. m.: Kombinirana italijanska brigada je včeraj jutro začela napad v smeri proti Ain Zeri, da bi prerezala našo umikalno četo. Vsled našega trdovratnega odpora se je sovražnik zvečer umaknil v svoje prejšnje pozicije. Ker je bila naša umikalna četa ogrožena, smo pustili, da so se naši bataljoni vrnili v Sukel Džuna. Sovražna kolona je v tem območju dospela do Henija. Zgube naših patrolnih čet so bile neznatne. Sovražnik je imel velike izgube.

RIM 29. — Na podlagi ministerskega sveta je vlada danes dovolila, da osnujeta Banco d'Italia in Banco di Sicilia podružnici v Tripolisu in Bengaziju.

CARIGRAD 28. — Kakor je izvedel „Ikdan“, je ruski poslanik včeraj izročil velikemu vezirju odgovorno noto italijanske vlade, iz katere je razvidno, da se vamerava Italija odpovedati vsej akciji v Dardanelah. Poslanik je prijateljski izjavil, naj Turčija prične pogajanja za rešitev tripolitanskega vprašanja.

RIM 28. „Ag. Stefani“ poroča danes iz Tripolisa: V boju dne 26. t. m. smo imeli 16 mrtvih in 104 ranjenih, med temi več težko ranjenih.

Obstreljevanje „Marthe Washington“.

Odlični funkcionar Austro-Amerikane je v nekem razgovoru z enim naših uradnikov izjavil, da ravnateljstvo družbe sicer ni dobilo nikakega uradnega poročila o obstreljevanju „Marthe Washington“, pač pa da je trgovec g. Nikola Zar, brat kapitana „Marthe Washington“ g. Ettore Zar-a, dobil od tega pismo, ki potrjuje v polnem obsegu naše tozadevne včerajšnje poročilo. Obrnili smo se na g. Nikola Zaro, ki pa je izjavil, da ne ve ničesar. No, z ozirom na našega informatorja in obliko, v kateri je bila goričmenjena izjava podana, moremo z vso gotovostjo izjaviti, da naša včerajšnja vest odgovarja popolnoma resnici.

Sicer je pa ta vest popolnoma potrjena tudi s tem, da je italijanska mornarica v Tarentu dne 20. t. m. popolnoma odplula na široko morje in je torej popolnoma verjetno, da se je ta eskadra srečala z „Martho Washington“.

Koliko je tem dementijem verovati, se razvidi iz sledečih stavkov v včerajšnji „Trierster Zeitung“: „Italijanska vlada se je, kakor se je govorilo za časa Bismarka, te dni oblekla v dementijske hlače. Dementirala je pred vsem kriva morskoročila glede obstreljevanja „Marthe Washington“ Austro-Amerikane in o spopadu med vojvodo Abruskim in avstrijsko eskadro, kar seveda ni bilo težko“.

Nov položaj.

Trst, 29. novembra.

V Avstriji imamo vsak dan drugačen položaj. Enkrat grozijo z opozicijo Nemci, drugi dan zopet Čehi, a sedaj so se izrekli za opozicijo Jugoslovani, med tem ko so že

Cehi skoro z obema nogama prešli v vladno večino. Slike se menjajo kakor v kakem kinematografu, da človek — in naj se že tako temeljito bavi z dnevno politiko — večkrat ne ve, pri čem da je. Čehi so na potu v vladno večino. Ne vemo, kaj jim je grof Stürgkh obljubil za to: dejstvo je, da je češki enotni klub sklenil glasovati za proračun. Če se to zgodi, potem je zmaga Kramarjeve pozitivne politike gotova stvar. Čehom nikakor nečemo očitati tega koraka. Saj bi bilo smešno zahtevati od njih, da naj ostanejo v večni opoziciji. Čehi so pač oportunisti. Če upajo, da od Stürgkhove vlade res dosežejo tisto, kar zahtevajo, potem je tudi opravičeno, da gredo vladi na roko s tem, da stopijo v njeno večino. Kaj poret Nemci, to je zopet druga stvar. Saj je vedno dovolj časa za izstop, če bi Nemci nasprotovali češkemu zahtevam. Ali za nas nastaja težko vprašanje, kaj bo z nami Slovenci? Konflikt med slovensko-hrvatskim klubom in češkim klubom je povodom proračunske debate jasno stopil na dan. Težka so bila očitavanja — četudi preveč pesimistična — ki jih je bil izrekel posl. dr. Korošec v proračunskem odseku na adresu Čehov. Očital jim je zahrbtnost, ker se hočejo združiti v vladni večini z Nemci, našimi najhujšimi sovražniki in hočejo pomagati oni vladi, ki je najhujša zatiralica in germanizatorica Slovencev. Jedro Koroševih izjavljaj je pač resnično. Toda Čehom tudi ne smemo toliko zameriti, ako tirajo politiko, ki vsaj po njihovem mnenju koristi njim. Ali pa imajo Čehi morda kake obveznosti do Slovencev? Ali so morda žanjimi združeni v kaki skupni parlamentarni organizaciji, kakor je bila svoječasnno „Slovenska Enota“? Ne, vsega tega ni in onih naivnih dušic, ki bi se morda sklicevale na „slovensko vzajemnost“, ali kaj sličnega, je med nami malo več. Gre samo za to, kako stališče naj zavzamemo mi Slovenci nasproti Stürgkhovi vladi? Od nekaj smo mi hodili za Čehi in smo tudi mi zahtevali, naj se oni ozirajo na nas. Kakor je to v teoriji lepo, tako je v praksi precej težavno. Češki problem je od slovenskega zelo različen; od Čehov smemo pač zahtevati, da nas podpirajo tam, kjer ne prihajajo v poštev njihovi posebni interesi — toda to je tudi vse. Stürgkh-Hochenburgerjeva vlada je nam sovražna, vsaj toliko, kolikor Bienerthova. O tem ne dvomi nihče. Toda Čehom ni še pokazala zob, kakor jih je nam. Narobe, pokazala se je pripravljena, da vsaj kolikor toliko upošteva njihove zahteve; in Čehi, seveda, menijo, da je v njihovem interesu, ako vstopijo v vladno večino. Mi Slovenci, oziroma Jugoslovani, ne moremo in ne smemo kaj takega; zato pa je naša jeza nad Čehi popolnoma neplodna.

Mi moramo v opozicijo, moramo, ker naš vlada provocira dan za dnem. Ako tirajo Čehi samostojno politiko brez ozira na nas, zakaj bi je ne tudi mi? Za ono češko-slovensko vzajemnost ostaja še vedno dovolj polja v drugih, n. pr. kulturnih stvarih. Ob takih razmerah nam ne preostaja drugega, nego da nastopamo samostojno. Ali doslej smo v slovenski politiki pogrešali nečesa, kar je neizogibno, ako se hočemo uveljavljati — pogrešali smo resnosti. Ni prvič, da so se Jugoslovani izrekli za opozicijo. Dr. Šusteršič je imel že nešteto krat strašansko opozicijske govore, a še vsikdar je v danem momentu — odnehal. Take opozicije se vlada seveda ne bo strasila. Da je to resnica, je indirektno povedalo glasilo S. L. S. samo, ko je pisalo, da so se razna nemška imenovanja zgodila v času, ko so bili klerikalni Slovenci v opoziciji. Tedanja „opozicija“ je torej dosegla ravno nasproten uspeh in nam je — po „Slovenčev“ pisavi — škodovala. Take opozicije nečemo, temveč opozicijo, ki bo vlado silila, da se bo ozirala na naše zahteve. Zato pa je treba enotnega nastopa vseh Jugoslovancev in tega danes, žalibog, ni. Dr. Šusteršič pravi, da se čuti njegov klub dovolj močnega za samostojno politiko v zbornici. Mi pa pravimo, da je to precejnjenjave lastne moči in zavajanje volilcev, ki bi vendar enkrat radi videli one uspehe, ki jim jih dan na dan napoveduje „Slovenec“, a pri tem pa meče polena pod noge političnemu nasprotniku, ki vlaga interpelacije proti germanizatoričnim tendencam iste vlade, kateri je slovensko-hrvatski klub napovedal boj. Še nikdar se ni čutila potreba po enotnem nastopu Jugoslovancev v taki meri, kakor danes, ko smo ločeni od Čehov, ko Hochenburger odobrava Elsnerejeve fermane in ko z dalmatinskimi železnicami ne bo nič, vsaj za sedaj ne. Mesto tega, kaj vidimo? Eden slovenskih poslancev, dr. Ravnihar, se nahaja v češkem klubu in bo moral tudi on v vladno večino, ako prej ne izstopi, kar pa menda stori, ako bo hotel biti dosleden. Dr. Gregorin in dr. Rybář pa se je celo očitalo, da nista slepo posnemala dr. Ravniharja in šla za njim v češki klub. Ona dva pa sta stutila — in dejstva potrjuje njih slutnja — da priplavajo Čehi do vladne vode, kjer za Slovence sedaj ni še prostora. Naša poslanca sta torej dobro vedela, kaj delata; zato tudi nista hotela slediti kolegu dr. Ravniharju. Zato so zadnji dogodki v parlamentu za njih najljepše zadoščenje.

Jugoslovani so Stürgkhovi vladi napove-

dali boj brez ozira na stališče Čehov, ki tirajo samostojno, sebi koristno politiko. Pustimo na strani vse rekriminacije in — posnemajmo jih v tem! Postavimo se tudi mi na lastne noge, ne proti Čehom, temveč proti vladi in za se! Pri tem pa sklenimo se v eno vrsto in tirajmo slovensko in ne strankarsko politiko! Sicer bo imela najnovejša opozicija ravno tako žalostne uspehe, kakor opozicija proti Bienerthu. To nas uči izkušnja.

Volitve na Hrvatskem.

Zagreb, 28. XI.

—C— Volilno gibanje postaja od dne do dne živahnije — od dne do dne se množe kandidature. V Zagrebu se je že začelo: kandidature so proglašene za vse tri okraje. Koalicija kandidira v Zagrebu: v I. volilnem okraju bivšega podbana Nikolića; v II. grofa Kulmerja, dosedanjega poslanca tega okraja. Pravaši kandidirajo: v I. okraju dr. a. Horvata, v II. poslanca Hrustića. „Munkači“ kandidirajo: v I. okraju bana pl. Tomašića; v II. vseučilišnega profesorja dr. a. Spevca.

Glede izida predstojajočih volitev se širijo mnoge prognoze. Vsepa pa bo mnogo odvisen od tega, kaka sredstva, oziroma nasilstva bo uporabljala vlada na volitvah?!

V zagrebških političnih krogih smatrajo kakor najsigurnejo „prognozo“ Supilovo, ki je bila natisnena v nedeljski številki „Reškega novega lista“. V tej prognozi sta označena minimum in maksimum mandatov, ki jih utegnemo priboriti posamične stranke. Mislimo, da bo tudi čitatelje „Edinosti“ zanimal ta račun. Zato ga tu objavljamo:

	Minimum:	Maksimum:
Koalicija	25	40
Pravaši	25	40
Vladinovci	1 (Ruma)	20
Kmečka stranka	5	15
Srbski radikal	0	8
Osječani	0	6
Socijalisti	0	1

Na volitvah nastopijo vse stranke brez kompromisa. Kompromisi pridejo do veljave še le na ožjih volitvah, na katerih bodo vse opozicijske stranke glasovali proti vladni stranki.

Viša sodnja je v polnem obsegu potrdila obsodbo bivšega poslanca dr. Lorkovića. Dr. Lorković kandidira v svojem dosedanjem okraju Valpovu.

Radiča iščejo orožniki po vsej Hrvatski, toda doslej brezuspešno. Glasom izjave njegove soproge se Radič nahaja v inozemstvu, od koder marljivo pošilja članke za „Dom“, glasilo kmečke stranke.

Skupno za skupne cilje!

I.

„Soča“ je priobčila v svoji številki od 11. novembra ta-le članek:

Napredovanje Slovencev v Primorju je edina svetla točka v tačasni zgodovini našega naroda.

Obupane vrste potlačene Slovenstva dvigajo sklonjeni tilnik in postajajo ponosne, ko vidijo zmagovalni razvoj Slovenstva v Trstu. Nenavadni uspeh ljudskoštevne revizije v Gorici je druga taka srečna dogodka, ki je povzročila, da našim zaničevanim množicam bije srce glasneje in v njih utrjuje upanje v lepšo bodočnost.

A pri tem vspehu se ne smemo ustaviti! Ne smemo zdaj zaljubljeni v lepo številko prenehati, dokler ne dosežemo Slovenstvu v Gorici v deželni in mestni upravi njega števila in gospodarski sili primerne dostojne pozicije.

Ni nobenega dvoma, da je skupno nastopanje obeh slovenskih strank obilo pripomožilo k ugodnemu vspehu ob državno-zbornski volitvi in sedaj h krasnemu rezultatu ljudskega štetja.

Ce se mi mestni Slovenci koljemo pred očmi nasprotnika, nam to veže moči in nam kvari tisto veselje do dela in navdušenja, ki je za naš boj v mestu tako neobhodno potrebno. Kako naj se borim, če mi naenkrat odreče brat svojo pomoč, če mi v hrbet prileti puščica? Kako bom zaupal sobojevniku, če si lasti vsak vspeh in mi s tem odreče vsako sposobnost?

Seveda, če pade ena netaktnost z ene strani, pride odgovor z druge strani! In začne se nepotrebnost bitka. Vrste se začudene manejo, če so prav videle, kako si g. voditelj leže v laseh...

Skratka: opozicija Slovencev, njih boj v Gorici je nemogoč, če si lojalno ne podamo rok. Nobena stranka ne zapusti svojih principov, družijo pa nas gotove točke, ki jih proglasimo za neutralna tla: Bila bi to za enkrat vsa goriška občine se tikajoča vprašanja in volitve v trgovsko zbornico. Ob enem se odrečemo vsaki hvali, ker eni in drugi vršimo le svojo dolžnost.

Glede netaktnosti pazimo, da jih ne bo; če pa bi se kakšna pripetila, bodimo manj občutljivi in skušajmo se poravnati.

Mislimo, da pri napredni stranki nihče ne bi bil proti takemu pomirjenju. Makar se prepirajmo zunaj, bojujmo se, a proglasimo Gorico za nevtrarno!

Zato ostanemo vsi enako dobri naprednjaki ali pa pristaši „S. L. S.“: gre se

nam za ekzistenco, za šolstvo, za slovensko uradovanje, za vpliv v municipo — za same stvari, ki ene in druge enako bole in si jih vsi v Gorici želimo. Gre nam za trgovsko zbornico, kjer je ključ naše dežele!

Mali ljudje pred velikim momentom! Tako bi pravilno označili to nesložnost.

Ves naš narod zre na goriški boj. Usoda dežele in občine goriške je v naših rokah. In mi naj bomo nezreli?

Torej brez strupa in grenkobe, brez zahrbtnosti, jasno, odkrito in pošteno proglasimo nevtraliteto glede vseh naših mestnih manjšinskih zadev in trgovske zbornice ter se podajmo v boj do končnega vspeha.

Sagitta.

Domače vesti.

Imenovanje. Konceptni praktikant c. kr. pomorske vlade dr. Nikolaj Marinović je imenovan koncipistom te vlade.

Jean Renier — svojevolljno resignirani župnik. Znano je, iz kakšnega razloga je bivši državni poslanec S. L. S. dr. Janko Hočvar odložil mandat: obubožal je! Umrla mu je teta, znana bogatinka Josipina Hočvarjeva v Krškem, ki ga je več ali manje podpirala in od katere se je nadejal bogate dedščine; mesto tega pa, ne-le, da ni ničesar podedoval, temveč je moral še celo zapuščinski masi vrniti 50.000 kron, ki mu jih je bila pokojnica posodila. To, za dr. Janka Hočvarja tako neugodno oporoko se je pripisovalo vplivu bivšega župnika v Krškem, Jeana Renierja, kateremu je Josipina Hočvarjeva tudi zapustila večji del svojega premoženja. Te dni pa je „St. Narod“ poročal, da je župnik Renier prestopil v protestantizem in da se misli oženiti. Na to „Narodovo“ poročilo odgovarja župnik Renier v znanem glasilu luteranskih pastorej, „Grazzer Tagblatt“, da se je njegova sestra, ki je udoma in mati par otrok, mislila poročiti. Da jej izbije iz glave misel na ženitev, jej je pisal eno — ironično pismo. Ni pa nikdar resno mislil, da bi zapustil vero svojih očetov. Glede premoženja, ki mu je zapustila Josipina Hočvarjeva, ki je po njegovi izjavi „redka nemška žena“, pravi župnik Renier, da se smatra le za upravičelca istega. Konečno meče kamen na deželo, ki ga je rodila in o kateri pravi, „da je najbolj obžalovanja vredna kronovina v Avstriji“ in, da bi pomagal dvigniti kulturni nivo te dežele, daruje 300 kron za namene nemškega „Schulvereina“ na Kranjskem. Podčrtati moramo, da župnik Renier označa pokojno gospo Hočvarjevo kakor „redko nemško ženo“ ter da očita duhovščini na Kranjskem, da ga ni zadostno jemala v svojo zaščito!

S tem svojim nastopom je dokazal „svojevolljno resignirani župnik“ Jean Renier: da je čuden duhovnik, ki žuga z ženitvijo; da je zelo dvomljiva njegova zvestoba do „vere svojih očetov“, ko išče zaščite pri ljudeh, ki so notorično protikatoliškega mišljenja, in daruje za šolsko družbo, ki zasleduje protiverske namene, za kar je najboljši dokaz dejstvo, da so uverjeni nemški katoliški ustanovili drugo, posebno šolsko družbo; da je tudi čuden človek, ki 1) ne ljubi resnice, ker sicer ne bi trdil, da je bila pokojna Hočvarica „eine deutsche Frau“, in 2) ne pozna najprimernejših pojmov hvalečnosti, ker sicer ne bi insultiral dežele, ki mu je nudila gostoljubje in dajala kruha in v kateri je — obogatel, da more sedaj udobno živeti na nemškem Dunaju, in ne bi dajal materialne podpore njenim najhujšim sovražnikom, ki jej hočejo ugrabiti najzvišeneje etično dobro — nje narodnost, nje jezik!

Gospod župnik Jean Renier bodi uverjen, da ga po tem njegovem nastopu v najstrupenejšem graškem listu ne more biti več poštenega človeka na Slovenskem, ne liberalca, ne klerikalca, ki ne bi si prisvajal sodbe o njem, kakor smo jo napisali tu gori.

Stavbena in stanovanjska zadruga „Naš dom“, reg. zadr. z omenim jamstvom v Trstu, naznanja, da je do danes pristopilo že okoli 150 članov. Poslovni delež znaša K 200. Na vsak poslovni delež mora član pri vstopu plačati najmanj K 20, ostanek pa v mesečnih obrokih po K 5 za vsak poslovni delež. Vstopnina znaša glasovni sklep občnega zbora K 2, ki jo je plačati takoj pri vstopu. Priglasitve članov vsprejema, dokler nima še zadruga svojih uradnih prostorov, „Tržaška posojilnica in hranilnica“ (Narodni dom), kjer se dobivajo tudi vsa natančnejša pojasnila.

Skupina uslužbencev c. kr. glavnih skladišč, vabi vse delavce iz proste luke na javni shod, ki se bo vršil v nedeljo, dne 3. decembra t. l. ob 9. in pol uri dop. v veliki dvorani NDO ul. sv. Frančiška št. 2.

Dnevni red:

1. Poročilo delegatov o vložitvi spomenice.

2. Poročilo g. drž. poslanca dr. O. Rybářa.

3. Slučajnosti.

Tovariši! Iz dnevnega reda je razvidno, da je predmet, ki je na dnevnem redu največje važnosti, zato je zelo potrebno, da se tega javnega shoda udeležite v obilnem številu.

Vodstvo.

POZOR!! Vsi zavedni Slovenci in Slovenke kupujejo samo pri narodni trdki **Križmančič & Breščak, Trst, ulica Nuova 37.**

„Eno figo!“ je zavpil on. „Čik bo moj, pa ne tvoj! Sicer ...!“ in zagrabil je za ročaj sablje.

„Donnez moi votre čik!“ sem vpil tudi jaz ali le v smrtnem strahu in pot slednje ure me je obilil, ker za svoj vrat nisem dal niti toliko, kolikor daja onor. Mrach za vladno revizijo ljudskega štetja v Trstu. „Allons, en avant!“ je zarjul name kakor brez uma. Stopil sem za dva koraka nazaj. Sedaj pa je vzdignil desno svojo nogo ter mi prisadil eno v — Kalabrijo, da sem zvezde videl. Razume se, da sem jo popihnil. On za mano! Ali tu se je izkazala moč kulture, ker vedno bolj je zaostajal za mano. Vi-dečega to, ga je jeza popolnoma pre-magala; zgrabil je svojo čepico in mi jo je vrgel v hrbišče. Ne bodi len, sem to čepico pobral in jo nesel v naš tabor. In zdaj paradiro ta čepica v izložbenem oknu „Piccolovega“ uredništva.

Zakaj da smo jo poslali „Piccolu“, bi radi vedeli. To je pač naravno. „Piccolo“ berači milodare za ranjene italijanske vo-jake in je dosedaj s pomočjo — iče v in — iče v nabral že okoli 40.000 kron. Ker pa po naših brzojavnih poročilih italijanska armada v Tripolu do danes nima ne več ne manj negoli samo štiri ranjence, pride na vsakega 10.000 kron. Zato smo sklenili poslati to imenitno turško kapo „Piccolu“.

Morda se mu posreči tudi, spraviti pod njo vse tržške Slovence. Dal Bog! — V „Piccolovi“ razstavi zagledate tudi razne topovske kroglice, razpočene in nerazpočene bombe itd. Opozarjam vas posebno na ono kroglico ki je bila namenjena po-veljniku turških čet, pa ga ni zadela; ta presneta kroglica, ta! Večina krogelj pa je del onih, ki smo jih pozabili doma, ko smo hoteli (pa samo hoteli!) bombardo-vati Dardanele.

In zdaj poročete, da je to šarlatan-stvo, in da bje to človekoljubju v lice, da razstavljamo take reči. Ali prosim vas, reklama mora biti, že radi pobiranja dobrovoljnih doneskov. Sicer pa so Turki in Arabci še pred nami razstavljali in to prav v Trstu. Ali morda niste opazili trum arabskih in turških žen in otrok, ki so se pre-gnani iz Tripola po naši vojni upravi vla-čili bedni po tržških ulicah? Ali jih niste videli, ki smo jih iz njihove lastne domovine, iz mesta Tripola, izgnali ml. zmagovalni sinovi 2000 letne kulture?! Če oni na ta nemi sicer, ali prezgovorni način demon-strirajo pred javnostjo, čemu bi mi ne razstavljali šrapnelov in turške kape v oknu „Piccolovega“ uredništva? Je-li razumete?

Vaš

Giordano Brkovič,
mazziniano.

Atentator Njeguš pred sodiščem.

(Izvirno brzojavno poročilo)

Dunaj, 29. novembra.

Danes je pričel pred dunajsko poroto senzacionalni proces proti atentatorju Ni-kolaju Njegušu, ki je, kakor znano, v par-lamentu streljal na ministra Hohenbur-gerja. Bilo je med govorom dra. Adlerja, voditelja socijalne demokracije, ki je v kričeh barvah in na drastičen način slikal tužne razmere, nastale vsled zgre-šene vladne gospodarske politike. Ta z vsem ognjem govorjeni govor in pa dej-stvo, da se je Njegušu zdelo, da se ju stični minister Hohenburger zaničljivo smehlja pretresljivim izvajanjem posl. dr. Adlerja sta tako razvnela mladega Dalma-tinca, nahajajočega se na galeriji, da mu je vzklopelo v srcu in zavrelo v glavi: *naperil je revolver proti justičnemu ministru Hohenburgerju!* Zadoneli so štiri strelj po dvorani. Zaslišana bosta dva ministra in prideta tudi mati in sestra obtoženca iz daljne Dalmacije. Ta proces je torej senzacija prvega reda.

Danes sedi Njeguš na zatožni klopi pred dunajskimi porotniki radi *poskušene-ga umora*, prestopka proti telesni varnosti ter prestopka orožnega patenta. Dvorana je nabito polna poslušalcev, med temi je seveda tudi mnogo poslancev in žurnali-stov, tu- in inozemskih. Po izvršenem iz-zrebanju porotnikov so justični vojak pri-veli v dvorano — *obtoženca*. Njegov na-stop ne kaže nikake predznosti, nič — anarhističnega. Izraz njegovega lica ne kaže niti kake posebne energije, kakor-šnega bi človek pričakoval pri atentatorju. Je sicer etično defekten človek, ali odgo-voren je za zločin, za katerega ga čaka težka kazen.

Državno pravdnistvo toži mizarskega pomočnika Nikolaja Njeguša, roj. dne 14. decembra 1886 v Šibeniku in pristojnega v Drniš, brez konfesije, radi zločina, oziroma prestopkov, kakor že gori re-čeno.

Obtožnica slika zelo razsežno ves do-godek: streljanje, velikansko razburjenje v parlamentu in aretacijo obtoženca. Pri-poveduje, kako je obtoženec na vprašanje predsednika zbornice dra. Sylvestra od-govoril mirno: „*Socijalni demokrat sem. Jezilo me je, ker se je Hohenburger smejal Adlerjevemu izvajanjem. Zato sem streljal nanj.*“ Dva dijaka, ki sta opazovala Nje-guša, sta izpovedala, da je obtoženec po oddanih streljih klical: *Živel socijalizem!*

Obtožnica pravi, da je obtoženec stre-ljal ostro in da so strelj zadelo deloma ministrsko klop, deloma pa tribino za predsedništvo, oziroma stenografe in re-ferente. Eden strel, ki je zadel ob tri-bino za referente, je odletel nazaj na prvo galerijo, kjer je padel (toda brez moči) v *naročje gospe dr. Adlerjevi*. Obtožnica trdi, da so bili strelj namenjeni justičnemu mi-nistru ter da je zahvaliti le srečno na-ključje, da strelj niso zadel nikogar od njih, ki so bili v kritičnem trenutku na-vzoči pri predsedniški tribini.

Pred preiskovalnim sodnikom je ob-toženec priznal, da je hotel ministra umo-riti. Mislil si je: „Če se minister smeje taki stvari, pa se ne bo več dolgo smejal!“ Minister je v preiskavi priznal, da se je ob zaključku Adlerjevega govora na-smehnil neki frazi in da je obtoženec bržkonež smatral za zaničljivo roganje.

Iz prejšnjega življenja obtoženčevega pripoveduje obtožnica: Njeguš je sin vgl.

1899. umrlega gostilničarja, a mati njegova je kmalu po smrti svojega moža prodala gostilno, razdelila dedščino med osmerico otrok ter se preselila na Reko. Nikolaj je v mesecu juliju dvignil svojo dedščino 3390 K ter jo vložil v šibeniški hranilnici. Obtoženec je obiskoval le ljudsko šolo ter se potem izučil za mizarja. Bil pa je inteligenten in je pri vojakihi že v prvem letu postal korporal. Že v vojaških letih se je zanimal za delavska vprašanja ter se navzel socijalističnih idej. Bil je tudi kaznovan pri vojakihi radi udeležbe pri neki socijalno-demokratski demonstraciji. Odsluživši vojake v letu 1910. je vstopil kakor pomočnik pri nekem mizarskem mojstru v Šibeniku in se je tam živo ude-leževal političnega življenja kakor navdu-šen agitator za socijalno-demokratske ideje. Temperament mu je bil zelo živa-hen: bil je trdovraten, nasilen in pristo-pen frazam. Radi tega je prišel večkrat v konflikt s kazenskim zakonom. Poleti je dvignil iz hranilnice 2000 K in odšel iz Dalmacije. Obiskal je hrvatske dežele, Beograd, Srbijo, a ko mu je pošel denar, se je vrnil v Šibenik. Dne 25. septembra pa je brez odpovedi zapustil mojstra v Šibeniku in odšel v Spljet. Nekega dne je videl pri svojem znanu iz vojaških let, naredniku Bajlo, nov ameriški re-volver. Ponudil je svoj samokres v zameno, v kar je Bajlo privolil. Njeguš je kupil na to potrebne patrone in je od te-daj vedno nosil nabit revolver pri sebi. Iz Spljeta je preko Zadra podal v Trst in od tod na Dunaj. Od tod je potoval foto-grafije v slovo: materi, bratu, sestram, in nekemu prijatelju. Pravi, da je te fotogra-fije že v Trstu pripravil in da tedaj ni še mislil, potovati na Dunaj. A v Trstu je pozabil jih oddati in jih je zato poslal z Dunaja. Ostanek dedščine, ki ga je dvig-nil pred odhodom iz Šibenika, je zapravil v Zadr, v Trstu in na Dunaju. Iskal je razvedrila tudi v družbi veselih žensk. Nastanil se je na Dunaju v precej ele-gantnem hotelu.

Leta 1909 se je seznanil s tajnikom lesne zveze Josipom Pavlinom, ki je usta-njavljal po Dalmaciji socijalnodemokratske delavske organizacije. Tega prijatelja se je spomnil na Dunaju. Sel je k njemu in je dne 4. oktobra obiskal znajim dalma-tinsko vinarno v Gudrunstrasse. V raz-govoru o parlamentu je Njeguš izrazil željo, da bi obiskal parlament, ki se je sešel naslednjega dne. Pavlin mu je pre-skrbel vstopnico na drugo galerijo. Šla sta s Pavlinom v zbornico in opazovala vrvenje v dvorani. Pavlin mu je razka-zoval ra mere in ga opozarjal na poedine poslance ter mu pokazal tudi justičnega ministra. Tedaj je začel govoriti dr. Adler. Pavlin se je preselil bolj proti sredini, da bi bolje čul govornika ter je potem pozval tudi Njeguša, naj stori isto. Toda ta po-slednji — nejevoljen, da ga Pavlin moti — je odkimal: strastne geste govornikov in krasna njegova izvajanja so popolnoma prevzela obtoženca. Psihologična uganka pa je, kdaj je v obtožencu dozorel strašni sklep. Psihijatri so izjavili, da je Njeguš sicer dedno obremenjen, defekten etično in nasilen, ali da ga ni smatrati umobol-nim in da tudi v momentu zločina nišo bila njegova čustva tako motena, da bi se mogla izključiti njegova subjektivna krivda.

Po prečitaniu obtožnice je vprašal predsednik sodnega dvora — dvorni svetnik Wach, že znani izza Friedjun-govega procesa — vprašal Njeguša: „Ste li razumeli? Ali se čutite krivega?“

Izreden izbor IGRAČ in PUNČK

po res nizkih cenah
v novi trgovini drobnarij

ulica Caserma št. 17 : vogal ulice:
Molin piccolo

MICHELE ZEPPAR

Trst, ulica San
Giovanni 6 in 2
TELEFON šte. II-85

Podružnica v Zadru.

Zaloga

majoličnih peči in
štedilnikov (Sparherd
lastnega izdelka.

Edino zastop. tovarne
majoličnih peči: Carl
Mayer's Söhne, Blansko

Izbera plošč

za stene kakor tudi
za štedilnike,
majolice, peči izdelane za
trajen ogenj, uporabljive
tudi na plin. 372

ANTON SANCIN, Škedenj 302

(pri lekarni)

priporoča slav. občinstvu svojo

(pri lekarni)

ново trgovino manu- fakturnega blaga

R. Gasperini, Trst

Telefon šte. 1974. SPEDITER Via Economo št. 10

Prevozno podjetje

o. kr. avstrijskih drž. železnice

2051

Sprejme razcarinjaje kakoršnegabodi blaga iz mitnic, dostavljanje na dom,
POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV. NAJDOGOVORNEJŠE CENE.

Zastopstvo trrdke „CEMENT“

Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spljetu.
PRODAJA NA DROBNO. CENE BREZ KONKURENCE.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu svojo

pekarno in sladščičarno

Trst, ul. Sette Fontane 834 (vogal Donadoni)

Prodaja ves dan svež kruh vsake vrste in sladščič. ZALOGA
MOKE iz prvih mlinov. — Vsakovrstni prepečenol (Biscottini).
JOSIP VATOVEC.

: Postrežba :
tudi na dom.

TOVARNA GLASOVIRJEV

Pečar & Saksida

v Trstu, ulica della Fornace št. 8.

Prodaja, popravlja in menjuje glasovirje, pi-
janine, harmonije, orkestrijone itd. — Uглаše-
vanje izvrstno in točno po nizkih cenah.

Tovarna zrcal P. REVEL

odlikovana na razstavi v Rimu leta 1911 z zlato kolajno in križcem velike nagrade,
na mednarodni razstavi v Parizu z zlato kolajno in veliko nagrado

TELEFON 313, rim. II. TRST, ulica Giulia št. 41. TELEFON 313, rim. II.

Kristali, zrcala, stekla, brušenje, posrebrevanje, smirkanje,
pregibanje, dekoracije na kislino in smirek.

VELIKA ZALOGA kristalnega stekla in šip, ugnitih in brušenih šip za kočije in popolne avtomobilne oprave.
Reklamska ogledala. Vezanje z medjo in nikljem. — SPECIJALITETA:
Posrebrevanje zrcal, ki se ohranijo pred vlažnostjo. Kompletna garniture
kristalov in ogledalov za prirejevanje novih trgovin.

Njeguš: Da! V nadaljnjem podajmo nekaj važnejših vprašanj in odgovorov iz zasliševanja obtoženca!

Predsednik: Kako to, da ste takoj šli prve dni, ko ste prišli na Dunaj, v parlament?

Njeguš: Prišel je Pavlin pome in šla vsa v parlament, da mi v parlamentu pokaže različne stranke in poslance, in kje sede ministri.

Predsednik: Ali vam je pokazal tudi, kje je justični minister.

Njeguš: Ne!

Predsednik: Kako to, da ste šli v parlament takoj prvi dan, ko se je otvoril parlament?

Njeguš: Slišal sem o otvoritvi parlamenta in hotel sem si to pogledati.

Obtoženec slika nato, kako se je izvršil celi dogodek. Videl je posl. dr. Adlerja in ga slišal govoriti. Ker se pa na dotičnem prostoru ni čulo dobro, je šel Pavlin drugam in je tudi njega poklical, naj pride za njim. Od tam je videl justičnega ministra dr. Hohenburgerja, kako se je smejal. V tem je slišal reči tudi nekega sosedu, ko je rekel: „Ta se še smeje poleg vsega tega!“

„Na vse to“, pravi obtoženec, „sem si mislil: Pomagam sem takoj, da se ne bo več smejal! In kar naenkrat sem ustrelil!“

Predsednik: Ali ste že prej vedeli, da je to justični minister?

Njeguš: Ne! Izvedel sem še-le pozneje, ko je oni rekel, da se minister smeje!

Predsednik: Ali ste merili nanj?

Njeguš: Držal sem revolver samo v tisti smeri. Videl sem samo glavo in bele prsi!

Predsednik: Ali ste imeli namen usmrtiti ga?

Njeguš: V tistem trenutku nisem nič mislil!

Predsednik: Kaj ste zaklicali?

Njeguš: Zaklical sem dvakrat: Živela socialna demokracija!

Nato se je razvil zelo živahen disput med predsednikom, obtožencem in njegovim braniteljem glede vprašanja, ali je obtoženec priznal že v predpreiskavi, da je hotel usmrtiti ministra ali ne. Takoj nato pa je prišlo do še živahnijših kontroverz med sodnim tolmačem dr. Krausom ter obtožencem in njegovim braniteljem.

Sodni tolmač dr. Kraus, ki je kot tak slabo znan že iz zloglasnega Friedjungovega procesa, je namreč po vsej sili hoteli izpreveriti tekst onih razglednic, ki jih je obtoženec poslal svojim znancem in prijateljem iz Trsta in z Dunaja domov v Dalmacijo.

Na eni teh razglednic, ki je bila naslovljena na nekega Ivana Balkaša, je stalo dobedno napisano: „Prijateljima i drugovima: Sada odlazim!“

Zapriseženi sodni tolmač dr. Kraus pa je prevel te besede v nemščino tako-le: „Heute mache ich mich daran“, oziroma: „Heute geht es los!“ V slovenskem prevodu bi se to glasilo: „Danes se lotim“, oziroma: „Danes se začne!“

Tolmač je hotel s tem krivim tolmačenjem dokazati, da se je obtoženec odpeljal iz Dalmacije za namenom, da usmrti justičnega ministra, in da je prišel prav v tem namenu na Dunaj in da je imel gotovo komplice v Dalmaciji.

Obtoženec je odločno zavračal tako krivo tolmačenje in izjavil: „Vi ste gospod profesor, ne znate pa prav nič!“ (Smeji!) Njeguš je pripovedoval nato, kako je bilo življenje v njegovi domači hiši, kako je bil oče vedno pijan in je v svoji pijanosti streljal z revolverjem, kakor neumen.

Branitelj dr. Pressburger obtožencu: Ali se niste že tudi svoj čas hoteli umoriti samega sebe?

Obtoženec: Da!

Nato se je vršilo zaslišavanje prič, od katerih je bil prvi zaslišan poročnik Ljubić od 22. pešpolka, pri katerem je služil Njeguš kot vojak. Poročnik Ljubić je izpovedal, da je bil Njeguš zelo priden in vesten vojak in da je bil vsled tega večkrat celo javno pohvaljen. Kaznovan je bil pri vojaki Njeguš dvakrat in sicer prvič, ker se je kot rekrut vsled domotožja vsedel na parnik in se odpeljal domov v Šibenik, drugič pa, ker je ob priliki neke demonstracije hrvatskih dijakov klical: Živela socialna demokracija!

Častniki so začeli Njeguša opazovati po tej kazni, a niso našli, da bi bil res socialni demokrat. Splošno so sodili, da ni prav normalen. Pravil pa je tudi sam častnikom, da je nesrečna natura, da se bo sam ustrelil.

Druga priča, narednik Bajlo, od katerega je dobil Njeguš revolver, s katerim je streljal na ministra, je očrtal obtoženca tudi kot najpridnejšega in najvestnejšega vojaka. Njeguš je prišel koncem septembra k prič v Split in je tu slučajno videl oni revolver, ki ga je takoj hotel imeti. Priča mu je tudi dal revolver. Priča pripoveduje, da je bil Njeguš tak altruist, da mu je tedaj, ko je prejel dedščino, sam popolnoma prostovoljno poslal večjo svoto, češ, da se mu (priči) tako zahvaljuje za podporo, ki jo je imel pri njem, dokler je bil vojak.

Posebno ugoden vtis je napravila obtoženčeva mati 48-letna Marija Njeguševa. Izpovedala je, da se je omožila s 16

let in da je porodila 15 otrok. Oče otrok, njen mož, ki je bil neozdravljiv alkoholist, bil je pijan vsak večer, streljal je z revolverjem in pretepaval otroke. Tudi pričin oče je bil alkoholist. Na nedelikatno vprašanje predsednikovo, zakaj je vendar vzela takega človeka za moža, je žena odgovorila odločno: „Zato, ker je bil fest fant sem ga vzela, četudi sem vedela, da je pijanec!“

Nadalje je bil zaslišan obdolženec brat Peter Njeguš, ki je izpovedal o obtožencu, da je bil vedno jako ljubezniv brat, ki je odkrito ljubil svoje brate in sestre, s katerimi se ni prepiral nikdar. Predno je šel k vojakom, je bil vrl srbski patriot, pozneje je, žal, postal socialni demokrat.

Dva mlada človeka, ki sta se vozila skupaj z obtožencem iz Zadra do Trsta in potem tudi do Ljubljane, sta smatrala obtoženca za nenormalnega človeka. V kupeju ju je prepričeval o socialni demokraciji, in ker sta mu oba oponirala, je zrastle tako zelo, da jima je zagrozil z zausničami.

Nato je bilo prečitanih več spisov, na kar se je razprava prelozila na jutri. Vprašanje, ali se vrši jutri lokalni ogled v parlamentu, še ni rešeno. Če se bo vršil ogled, se bo vršil ob 5. uri popoldne. Sodba se proglasi še le pozno v noč.

Jutri bodo zaslišani kot prič: ministrski predsednik grof Stürgkh, justični minister dr. Hohenburger, zbornični podpredsednik Jockel, poslanca Diamand in Kuranda, sekcijski svetnik Kowi ter nekateri zbornični uradniki in slugi.

Razpisana služba. Pri zavarovalnici proti nezgodam na delu v Trstu je izpraznjeno mesto potujočega uradnika z začetno plačo 3160 kron, odgovarjajočo V. (predzadnjemu) plačilnemu razredu.

Službene pogoje določa tozadevni poslovnik, ki se na zahtevo izroči. Poleg splošnih kvalifikacij, ki so navedene v imenovanem pravilniku, se zahteva za razpisano mesto tudi posebne pogoje in zmožnosti, ki dokazujejo vsposobljenost prosilca za neposredno zastopanje zavoda pri oblastnih, zavodnih in interesnih v svrhu določitve zavarovalnih premij in odškodnine zavarovancem. Prošnje je vložiti do konca decembra t. l.

Trst, 16. novembra 1911.

Ta razpis čitamo v uradnem listu samo v italijanskem jeziku. Gospodje, ki zapovedujejo pri tem zavodu, so s tem ponovno pokazali, da se niso ničesar naučili in da niso ničesar pozabili. Oni še danes nočejo vedeti, da je zavod namenjen za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo, torej za dve izključno in eno pretežno slovansko deželo, marveč bi hoteli zavodu, ki je namenjen po ogromni večini slovanskemu delavstvu, podajati izključno italijanski značaj. Zato razpisujejo službo samo v italijanskem jeziku in ne zahtevajo od prosilcev niti poznanja slovenskega, oziroma hrvatskega jezika. Pa kaj se bomo čudili, da gospodje pri zavodu tako gospodarijo, ko je vlada, ki ima nadzorstvo nad njim, mirno dopuščala, da je iz tega zavoda postalo znano gnezdo italijanskega šovenizma. Nič ni pomagalo, da so jim zadnje volitve tako temeljito dokazale, kakšnega mnenja je ogromna večina pri zavodu zavarovanega delavstva!

Prosimo slovenske časopise, naj ponatisnejo gornji razpis, da bodo tudi naši ljudje, ki ne dobivajo uradnega lista, mogli vložiti prošnje za to službo.

Evropska konferenca za železniški vozni red. V veliki dvorani trgovske in obrtne zbornice se je vršila včeraj popoldne prva glavna razprava evropske konference za vozni red, na katero so prišli namestnik princ Hohenthohe, ob enem tudi kakor zastopnik trgovskega ministra, župan dr. Valerio in predsednik trgovinske in obrtne zbornice dr. Demetrio in drugi častni gostje. Zborovalce je pozdravil ravnatelj državnih železnic v Trstu dvorni svetnik Galambos, nakar je namestnik v imenu avstrijske vlade proglasil konferenco za odprto, nato sta pozdravila zborovalce tudi župan Valerio in predsednik trgovinske in obrtne zbornice dr. Demetrio. — Konferenca je sklenila, da se bo prihodnja združena konferenca za vozni red in dostavo vozil vršila meseca junija 1912 v Amsterdamu prihodnja evropska konferenca pa meseca novembra 1912 v Hamburgu.

Predavanje NDO. Izobr. odsek NDO priredi danes ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih ul. sv. Frančiška 2. II. predavanje o predmetu: „Razvoj socialne misli“, predava dr. Vekoslav Kisovec, vstop svoboden. Pozivljamo tovariše, da se udeležijo tega predavanja v obilnem številu.

Društvo „Ruskoje zerno“ želi prihodnje spomladi zopet poslati nekoliko kmečkih mladeničev iz Rusije na Slovensko, da se izuče tukaj racionalnega gospodarstva. Obračam se zatorej do vseh onih posestnikov in kmetovalcev, ki bi bili pripravljeni jednega ali drugega teh mladeničev sprejeti v delo, da mi to javiti blagovole. Objednem bi prosil naznaniti mi, bi-li pripravljeni bili plačevati dotičnikom poleg stanovanja in hrane tudi kakošno posebno nagrado, ter pripominjam, da so vsi gojenci „Ruskega zerna“ sposobni za vsakršno, tudi najtežavnejše kmečko delo.

V Ljubljani, 8. 11. 1911.

Ivan Hribar.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici. Prodajalna čevljev v Trstu, ul. Barriera vecchia 38.

Ima vedno v svoji zalogi bogato izbero vsakovrstnih čevljev lastnega izdelka za vsaki stan. Toplo se priporoča posebno Slovincem v mestu in okolici, da se pridno poslužujejo domačih izdelkov naše zadruge.

SPREJEMAJO SE TUDI POPRAVE.

Na obroke! JAKOB DUBINSKY Na obroke!
TRST — ulica dell' Olmo št. 1, II. nadstropje — Trst
Velika izbira izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga
ter moške in ženske suknje. 107
UGODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE. Cene brez konkurence.

Sunlight
milo je res — čudovito!

„Jaz operem z njim svoje perilo v polovici časa, s polovico truda in s polovico množine mila!“ —
Opustite kuhanje in drgnjenje, ker milo :: Sunlight :: popolnoma samo odpravi : nesnago.
Komadi po 30 in 16 vinarjev.

Odlikovana pekarna in slaščičarna VINKO SKERK - TRST

Trikrat na dan svež kruh.

Prodaja vsakovrstnih biškotov, posebno za čaj in bombonov. Sprejema naročila vsakovrstnih tort, kroat in vse predmete za peči. Najfinejša moka iz najboljših mlinov po najnižji ceni. Fina inozemna vina in likeri v steklenicah. Brezplačna postrežba na dom.
Kruh in slaščice se izdeluje igieničkim električkim strojem

Oglas natječaja.

Razpisuje se ovime natječaja za mesto Iječnika Kotarske boleštničke blagajne u Voloskom-Opatiji za podružje Volosko-Opatiju.

Plača je ustanovljena na K 3000 godišnjih, plativih posticipatno u mesečnih obrocih.

Zahtjeva se poznavanje hrvatskog i njemačkog jezika.

Molbe sa potrebitim prilozima priposlati je podpisanoj najkasnije do 15. decembra 1911.

Poblizje upute može se dobiti u uredu podpisane blagajne.

Predsjednik:

Dr. Marko Trinajstić m. p.

Ker se v nekaterih javnih lokalih razpečuje navadno črno pivo z prostim označenjem „pivo dvojnega kvasa“, zato se cenj. občinstvo opozarja, da je pristno edino tisto pivo dvojnega kvasa, katero nosi varstveno znamko

ST. STEFAN

Hans Schmidt
zobotehnik

TELEFON TRST
št. 1085. ul. della Zonta št. 7. I.
1995

POZOR!! 50.000 parov čevljev!

4 pari čevljev za samo 7 K 50 st.

Radi plačilne zaostalo-ti več velikih tvornosti mi je bilo ponudeno, naj prodam veliko zalogo čevljev globoko pod proizvodnjo ceno. Zato prodam vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev, usnje rujava ali črno galonirano, s predniki in močno močnimi podplat, zelo elegantna, najnovejša fasona. Velikost po številki. Vsi 4 pari stanejo samo 7 K 50.

Pošiljatev po povzetju

H. SPINGARN, eksport čevljev
Krakovo št. 240.

Smé se zamenjati in se vrne denar.

Guerrino Marcon
Trst, via Belvedere št. 13.

**Zaloga vsakovrstnega
oglja in premoga.**

Čistilo za snaženje čevljev

Zastopstva in zaloga:

Eugen Jurčev, Trst, ulica Acquedotto št. 9.
TELEFON 276/IV.

Prva primorska tvornica za lesne izdelke z vodno silo tvrde A. KRIZNIČ :: ob kolodvoru Podmelec

SPREJEMA V IZVRŠITEV:

vse v stavbeno mizarsko stroko spadajoče izdelke za HIŠE, VILE, ŠOLE, BOLNIŠNICE, CERKVE, JAVNA POSLOPIJA itd. kakor: OKNA, VRATA, PODOVE, PORTALE; popolne opreme LJUDSKIH ŠOL, ŠOLSKIE KLOPI po Rettig-ovem patentu itd.

Proračuni in načrti brezplačno. — Zahtevajte vzorce in cene.

Parketna tvornica opremljena z najnov. stroji nudi parketne desice iz hrast. in bukovega lesa. Postrežba takojšnja za vsako množino! Strgarski oddelak nudi vse v strgarsko stroko spadajoče izdelke. — JAMSTVO!

Vsa dela so solidno in strokovnjaško izvedena. — Obisk strokovnjaka interesantom brezplačen.

